

FIIA 16/2017

COMMENT

J. Kallio, C. Salenius-Pasternak, B. Gaens & V. Sinkkonen
Ulkopoliittinen instituutti

Sanoista sotaan? Korean niemimaan tilanne on jännittynyt

Sotaisat lausunnot Pohjois-Korean ja Yhdysvaltain välillä ovat herättäneet huolen aseellisesta konfliktista. Tilanne on kärjistynyt Pohjois-Korean määrätietoisen toiminnan tuloksena, ja jatkokehitykseen vaikuttavat Yhdysvaltojen käytössä olevan keinovalikoiman rajallisuus ja Kiinan vaikutusvallan heikkous.

Pohjois-Korean valtionmedian ja Yhdysvaltain presidentin Donald Trumpin välisen kiihkeän sanailun perusteella sota Korean niemimaalla voi syttyä milloin tahansa. Vaikka aseellisen yhteenoton riski onkin todellinen, tilanne ei ole kokonaisuudessaan niin hälyttävä kuin mediaa seuraamalla voisi päätellä. Tilanteen kehityksen arvioimiseksi on tarkasteltava ensinnäkin Pohjois-Korean tavoitteita, toiseksi Yhdysvaltojen käytettävissä olevia toimintavaihtoehtoja, erityisesti sotilaallisen väliintulon mahdollisuutta, sekä kolmanneksi Kiinan roolia, vaikutusvaltaa ja suhtautumista mahdolliseen aseelliseen selkkaukseen.

Kim Jong-unin johtama Pohjois-Korea on johdonmukaisesti edistänyt ohjus- ja ydinaseohjelmiaan. Ydinpommit ja ohjukset, joiden avulla voidaan uhata vastustajaa missä tahansa, nähdään maan olemassaolon parhaina takeina. Ne tekevät maasta myös varteenotettavan valtakelijän, jota ei voi jättää huomiotta. Kimin ja hänen hallintonsa tavoite on saada maailma tunnustamaan Pohjois-Korea ydinasevaltioksi. Oma ydinase on valttikortti, jota ei haluta hylätä, vaikka vastineeksi saataisiin jonkun muun maan ydinsateenvarjo tai turvallisuustakuut.

Tämän seurauksena sanktiot, joilla yritetään painostaa Pohjois-

Koreaa luopumaan ydinohjelmastaan, ovat tuomittuja epäonnistumaan. Sanktiot pahentavat entisestään väestön asemaa, ja pohjoiskorealaisia uhkaa jälleen kerran nälkähätä. Maan johto ei ole koskaan suuremmin välittänyt kansansa hyvinvoinnista, joten on olettavaa, että ohjusten ja ydinaseen kehitys- ja testaustyö jatkuvat.

Sen jälkeen, kun yhdysvaltalaiset ja japanilaiset lähteet hiljattain kertoivat, että Pohjois-Korea kykenee valmistamaan ohjuksen kärkeen mahtuvan ydinpommin ja on siten valmiudessa iskemään Amerikan mantereelle, presidentti Trump inspiroitui uhkailemaan maata voimakkaalla aseellisella iskulla. Pohjois-Korea vastasi tähän ennenkuulumattomaan provokaatioon samalla mitalla, uhkaamalla laukaisemista ohjuksia Guamin saarta ympäröiviin vesiin. Kim hallintoineen ei ole koskaan uskaltanut haastaa sotilaallisesti suoraan Yhdysvaltoja, mutta ohjusten laukaiseminen kohti Guamia tulkittaisiin Yhdysvalloissa vihamieliseksi teoksi, jota ei voitaisi jättää seurauksitta.

Yhdysvallat voisi puuttua Pohjois-Korean toimintaan monella eri tavalla sekä tavanomaisin sotilaallisin keinoin että hybridisodankäynnin, kuten sabotaasin ja kyberoperaatioiden avulla. Kaikkien ydinaseiden (ja biologisten sekä

kemiallisten aseiden) tuhoaminen edellyttäisi täysimittaista sotilaallista iskuja, jollaisella olisi tuhoisat seuraukset. Pohjois-Korea ehtisi kostaa etelänaapurilleen, mistä olisi seurauksena valtava määrä kuolonuhreja tykinkantaman päässä Soulissa. Rajattu isku antaisi Trumpille mahdollisuuden kehua ratkaisseensa ongelman, mutta sellaiseen liittyisi suuria, arvaamattomia riskejä. On kuitenkin epätodennäköistä, että Yhdysvallat ottaa riskiä tilanteen eskaloitumisesta sodaksi, paitsi jos räjähteellä varustettu ohjus todella iskeytyy lähelle amerikkalaisia joukkoja Guamilla tai muualla. Silloinkin ohjuksen torjuminen on vaihtoehto sodalle, joskin sen epäonnistumiseen liittyy omat riskinsä.

Kiinan roolia ja mahdollisuuksia vaikuttaa Pohjois-Korean toimiin ei pidä yliarvioida. Kiinaa pidetään maan ainoana liittolaisena, mutta presidentti Xi Jinping ei ole osoittanut ymmärtämystä Kimin toimille. Ei ole myöskään syytä olettaa, että Kiina pitäisi kiinni Pohjois-Korean kanssa aikoinaan solmitun ystävyys-, yhteistyö- ja avunantosopimuksen tai sen sotilaallisen artiklan kirjaimesta. Artiklan mukaan sotilaallisen hyökkäyksen kohteeksi joutunutta sopimuskumppania tulee avustaa. Kiina tarvitsee talouskasvunsa jatkamiseksi vakaata ja ennustettavaa ympäristöä. Pohjois-Korea on kuuro

Ulkopoliittinen
instituutti

Kruunuvuorenkatu 4

PL 400

00161 Helsinki

Puhelin

(09) 432 7000

Fax

(09) 432 7799

www.fiia.fi

Ulkopoliittinen instituutti on riippumaton tutkimuslaitos, joka tuottaa korkeatasoista tutkimusta poliittisen päätöksenteon ja avoimen keskustelun tukemiseksi niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin.

Korkean laadun varmistamiseksi ainakin kaksi asiantuntijaa lukee ja kommentoi kaikkien instituutin julkaisujen käsikirjoituksia. Julkaisut käyvät lisäksi läpi ammattimaisen kielitarkastuksen ja editointiprosessin. Julkaistavat näkemykset ovat kirjoittajien omia.

Kiinan kehotuksille lakata vaarantamasta alueellista vakautta, minkä vuoksi maa on yhtä suuri päänsärky Kiinalle kuin muillekin maille.

Vaikka Kiina vie viljaa ja öljyä Pohjois-Koreaan, se ei pysty käyttämään tätä vipuvartena. Kiinassa pelätään, että kaupan ja avustustoimitusten lakkauttaminen saattaisi johtaa kaaokseen. Pelko kohdistuu erityisesti armeijaan, jonka lojaalisuus Kimiä kohtaan saattaa horjua, jos se ei enää saa tarpeeksi viljaa ja polttoainetta. Lojaliteetin horjumisen taas saattaisi johtaa sisällissotaan, jolla olisi puolestaan pahoja seurauksia. Kiinaan kohdittuisi pakolaistulva, joukkotuhoaseet saattaisivat joutua väriin käsiin, ja Yhdysvallat saisi lisäsyyn vahvistaa läsnäoloaan.

Global Times -lehdessä, *Kansan päivälehd*en populistisessa sisä-julkaisussa julkaistiin 11. elokuuta pääkirjoitus, jossa kehoitettiin Kiinaa pysymään puolueettomana, mikäli Yhdysvallat kokisi tarpeelliseksi tehdä sotilaallisen kostoiskun Pohjois-Koreaan. Tätä ei pidä tulkita niin, että Kiina olisi antamassa Yhdysvalloille vapaat kädet. *Global Times*ia käytetään kalastelemaan ulkomaisten reaktioita provokatiivisilla kommentaareilla. Lehden viesti lienee tarkoitettu varoitukseksi Pjongjangille: Kiinan kärsivällisyys

on loppumassa eikä Kiinan apuun hyökkäyksen sattuessa kannata luottaa. Kiina ei halua sotaa Korean niemimaalle. Puhelinkeskustelussaan Trumpin kanssa viime viikonloppuna Xi kehotti ”kiistan osapuolia” malttiin, mitä voi pitää kehotuksena Yhdysvalloille olla tuudittautumatta siihen uskoon, että Kiina hyväksyisi mahdolliset sotilaalliset toimet.

Kiinan, Yhdysvaltojen ja muun kansainvälisen yhteisön neuvot ovat vähissä. Pohjois-Korea näyttäisi voittaneen tämän erän, ja maailman ei ehkä auta kuin ottaa lusikka kauniiseen käteen ja hyväksyä uuden ydinasevallan synty.